

KUTSESTANDARD

Vanemvetelpäästja, tase 4

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse õppekavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Vanemvetelpäästja, tase 4	4

A-osa KUTSEKIRJELDUS

<p>A.1 Töö kirjeldus</p> <p>Vanemvetelpäästja töö eesmärk on toetada, juhtida ja juhendada veeohutuse tagamist supluskohas või siseujulas. Töö sisuks on kehtestatud reeglite täitmise jälgimine, meeskonna juhtimine ja juhendamine, esmaabi andmine ning veest päästmise võimekuse tagamine. Avavee vanemvetelpäästja töötab supluskohas ning tööülesannete täitmisel kasutab vajadusel päästevarustust ja päästepaati. Ujula vanemvetelpäästja töötab ujulates ja veekeskustes ning tööülesannete täitmisel kasutab vajadusel päästevarustust.</p> <p>Vanemvetelpäästja on meeskonna juht ja juhendaja, kes peab olema võimeline võtma vastu otsuseid iseseisvalt ning juhtima ja juhendama teiste meeskonna liikmete tööd. Töö eeldab suhtlemist küllastajatega ja oskust teha koostööd operatiivteenistustega. Töö iseloomust tulenevalt peab ta olema heas füüsilises vormis, võimeline töötama muutuvais vaimses ja füüsilises keskkonnas. Avavee vanemvetelpäästja töötab muutlikes ja erinevates ilmastikuoludes, üldjuhul suvehooajal. Ujula vanemvetelpäästja töötab üldjuhul sisetingimustes, soojas ja niiskes keskkonnas ning puutub lisaks kokku erinevate keemiliste ainete, müra ning tavapärasest kõrgema temperatuuriga.</p> <p>Töö on vahetustega. Töötada tuleb individuaalselt või meeskonnas. Töö on vahelduv, sisaldades nii rutiinseid tegevusi kui ka kiiret reageerimist nõudvaid situatsioone. Vanemvetelpäästja kannab vormiriietust. Põhilised töövahendid on päästerõngas, päästepoi, päästeritv, päästelaud, päästepaat, binokkel, vile, mask, toru, lestad, sidevahendid ja esmaabivarustus, sh ujuvraam.</p> <p>Kutsealal on ka vetelpäästja, tase 3.</p>
<p>A.2 Tööosad</p> <p>A.2.1 Töökoha/tööpiirkonna ettevalmistamine A.2.2 Teavitus- ja ennetustegevus A.2.3 Valvamine A.2.4 Veest päästmine A.2.5 Esmaabi osutamine A.2.6 Meeskonna juhendamine ja juhtimine</p>
<p>Valitavad tööosad</p> <p>A.2.7 Ohutuse tagamine ning veest päästmine ujulas ja veekeskuses A.2.8 Veest päästmine avavees</p>
<p>A.3 Kutsealane ettevalmistus</p> <p>Üldjuhul on vanemvetelpäästjal vähemalt põhiharidus ning koolitusel omandatud kutseoskused.</p>
<p>A.4 Enamlevinud ametinimetused</p> <p>Vanemvetelpäästja, avavee vanemvetelpäästja, ujula vanemvetelpäästja, vahetusevanem, rannavanem.</p>

A.6 Tulevikuoskused

Teave oskuste ja trendide kohta, mille tähtsus valdkonnas kasvab.
 Kaugseireseadmete ja uute IT-lahenduste kasutamise oskus; kolleegide koolitamise oskus; hea suhtlemis-, läbirääkimis- ja enesekehtestamisoskus; keelteoskus, peamiselt eesti, vene ja inglise keele oskus.

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Vanemvetelpäästja, tase 4 kutse koosneb üldoskustest, kohustuslikest ja valitavatest kompetentsidest. Kutse taotlemisel on nõutav üldoskuste (B.2) ning kohustuslike kompetentside B.3.1–B.3.6 ja B.3.9 tõendamine. Valitavatest kompetentsidest B.3.7–B.3.8 tuleb tõendada vähemalt üks kompetents.

Kvalifikatsiooninõuded haridusele ja töökogemusele

Kutse taotlemisel

1. Kehtiv vetelpäästja, tase 3 kutse
2. Vetelpääste alase täienduskoolituse läbimine vähemalt 8 akadeemilist tundi viimase 12 kuu jooksul
3. Esmaabi andja koolituse läbimine vastavalt tervise- ja tööministri 22.11.2018 määrusele nr 50

Kutse taastõendamisel

1. Kehtiv vanemvetelpäästja, tase 4 kutse või kutse kehtivusaja lõpust ei ole möödunud rohkem kui 6 kuud
2. Vetelpääste alase täienduskoolituse läbimine vähemalt 8 akadeemilist tundi viimase 12 kuu jooksul
3. Esmaabi andja koolituse läbimine vastavalt tervise- ja tööministri 22.11.2018 määrusele nr 50

B.2 Vanemvetelpäästja, tase 4 üldoskused

Mõtlemisoskused

1. Märkab võimalikke probleeme ja rakendab meetmeid nende tekkimise vältimiseks.

Enesejuhtimisoskused

2. Säilitab keerukates olukordades rahu ega kaota enesekontrolli, püüab leida rahuldavad ja vastastikku aktsepteeritavad lahendused või kokkulepped vastuolude, erimeelsuste vm korral.
3. Seab ülesanded eesmärgist lähtuvalt tähtsuse järjekorda ning kohandab nende järjestust vastavalt vajadusele.

Lävimisoskused

4. Kasutab eesti keelt tasemel B1 ja ühte võõrkeelt tasemel A2 (lisa 1 – keelte oskustasemetete kirjeldused).
5. Kasutab oma töös arvutit infotöötuse ja kommunikatsiooni jaoks iseseisva kasutaja tasemel ning sisuloome, ohutuse ja probleemilahenduse jaoks algtasemel (lisa 2 – digipädevuste enesehindamiskaala).
6. Teavitab Häirekeskust olukorrast või sündmusest, mis võib vajada operatiivteenistuse sekkumist.
7. Nõuab avaliku korra või sisekorraeeskirjade täitmist ja kehtestab ennast.
8. Kohandab oma käitumist ja suhtlemisviisi, lähtudes suhtluspartneri(te)st, rollidest, olukorrast jmt.
9. Loob olukorra lahendamisel teiste inimestega hea kontakti, väljendab end viisakalt ja arusaadavalt.
10. Teeb ühiste eesmärkide nimel tõhusat koostööd, mõistes oma ja kolleegide rolli meeskonnas ning käitudes usaldusväärset ja koostööd soodustavalt.

B.3 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENSIID

B.3.1 Töökoha/tööpiirkonna ettevalmistamine

EKR tase 4

Tegevusnäitajad

1. Kontrollib tööpiirkonda nii visuaalselt kui ka füüsiliselt, lähtudes küllastajate ohutusest, ning fikseerib tulemusel ettenähtud dokumentides.
2. Kontrollib päästevahendite olemasolu ja tehnilist korrasolekut sõltuvalt teeninduslepingust ja vastavatest õigusaktidest.

<p>3. Kõrvaldab kontrolli tulemusena avastatud puudused ja ohud, tagades valvepiirkonnas ohutuse. Vajadusel delegerib puuduse kõrvaldamise vastavalt sisekorrale, lähtudes puuduse iseloomust.</p> <p>4. Veendub teiste meeskonna liikmete valmisolekus tööülesannete täitmiseks.</p>	
B.3.2 Teavitus- ja ennetustegevus	EKR tase 4
<p>Tegevusnäitajad</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Teavitab küllastajaid kehtivate nõuete eiramise korral valvealal kehtivatest eeskirjadest. 2. Kogub ja edastab valveala infot vastavate lippude, tabelite, stendide, teadete jm abil. 3. Valib sobiva suhtlusstiili vastavalt olukorrale ning vahetab küllastajatega infot, arvestades küllastajate eripära (nt vanust, rahvust). Ohuolukorras (nt suheldes kannatanu või tema omastega) valib õige suhtlemistehnika vastavalt olukorrale. 4. Abistab vajadusel erivajadustega inimesi, arvestades konkreetset erivajadust. 5. Eristab ja võimalusel tõkestab ohtlikke tegevusi. Kutsub korrale enese või teiste jaoks ohtu põhjustava isiku, võttes arvesse tegevuse ohtlikkuse astet ja kehtestatud regulatsioone. 6. Suunab ja kontrollib meeskonna liikmete teavitus- ja ennetustegevust. 	
B.3.3 Valvamine	EKR tase 4
<p>Tegevusnäitajad</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Orienteerub oma valvealas, tunneb selle eripära ja ohtusid, arvestades aega ning muutuvat olukorda ja töökeskkonda. 2. Hindab valveala, töötleb operatiivselt infot, reageerib antud hinnangule ning otsustab tegutsemisviisi vastavalt muutunud olukorrale. 3. Jagab vajadusel valveala tööpiirkondadeks (nt rand, lasteala, invarand, hüppekoht, surfiala) meeskonnaliikmete vahel vastavalt piirkonna iseärasustele ja ohuastmele/tähtsusele. 4. Kontrollib valvepiirkondade seisukorda nii visuaalselt kui ka füüsiliselt, selgitamaks välja võimalikud ohud. 5. Jälgib pidevalt olukorda valvepiirkondades eesmärgiga ennetada küllastajate võimalikku ohtlikku tegevust ja avastada ohuolukordi. 6. Otsustab vajadusel piirangute rakendamise. 	
B.3.4 Veest päästmine	EKR tase 4
<p>Tegevusnäitajad</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tunneb ära ohuolukorda sattunu vastavalt käitumise eripäradele ja tundemärkidele. 2. Päästab veest ohtu sattunud inimese kaldalt või basseini äärelt vette sisenemata, kasutades vajadusel selleks ettenähtud vahendeid. 3. Päästab veest ohtu sattunud inimese kaldalt või basseini äärelt vette sisenedes, kasutades selleks ettenähtud päästevahendeid ja -tehnikaid. Päästab kannatanu vee alt, kasutades vajadusel selleks ettenähtud vahendeid. 4. Fikseerib olukorra sündmuskohal nii maismaal kui ka vees toimunud õnnetuse puhul, tagades võimalusel sündmuskoha puutumatus või jäädvustamise. Uppumisõnnetuse korral dokumenteerib selle. 5. Viib läbi meeskonna sündmustejärgse arutelu (debriefingu), kus arutatakse toimunu läbi, et maandada emotsioonid, saada ühesugune rollist sõltumatu ettekujutus toimunust, hoida ära väärtõlgendused ja -arusaamad. Saadud tagasiside põhjal teeb järeldused, mida kasutab vajadusel senise töökorralduse muutmiseks. 	
B.3.5 Esmaabi osutamine	EKR tase 3
<p>Tegevusnäitajad:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hindab olukorda sündmuskohal, lähtudes enese ja kannatanu ohutusest ning võimalikest õnnetuse põhjustajatest. 2. Hindab kannatanu seisundit visuaalselt, verbaalselt ja/või manuaalselt, selgitades esmaabi andmise vajaduse vastavalt vigastuse eripäradele. 3. Annab esmast meditsiinilist abi vastavalt oma pädevusele, vajadusel ka ohtlike ainetega seotud õnnetuste puhul. 4. Teostab kannatanu transportimist, kasutades selleks kõige sobivamat viisi, arvestades kannatanu seisundit, vigastuse eripära ja transportimise olusid. 	
B.3.6 Meeskonna juhendamine ja juhtimine	EKR tase 5
<p>Tegevusnäitajad</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Juhendab meeskonna liikmeid ettenähtud tingimustel ja korras töökorralduslike juhendite alusel kohapeal või sidevahendeid kasutades. 2. Juhendab vahetult päästesündmuse lahendamisel osalevat vetelpäästjat. 3. Juhib enda alluvuses olevaid vetelpäästjaid vastavalt töökorraldusele. 4. Võtab vastu otsuseid ja juhib vetelpäästjaid ka töökorralduses reguleerimata olukordades. 	

5. Korraldab vetelpäästjatele väljastatud töövahendite korrasoleku.
6. Korraldab avastatud puuduste ja ohtude kõrvaldamise oma pädevuste piires.

VALITAVAD KOMPETENTSID

Valitavatest kompetentsidest B.3.7–B.3.8 tuleb tõendada vähemalt üks kompetents.

B.3.7 Ohutuse tagamine ning veest päästmine ujulas ja veekeskuses	EKR tase 4
<p>Tegevusnäitajad</p> <ol style="list-style-type: none"> Jälgib ja hindab ujula või veekeskuse seadmete kasutamise eeskirjade täitmist küllastajate poolt ning vajadusel juhendab neid. Likvideerib liigse vee põrandalt. Kasutab ujula või veekeskuse tehnikat ja seadmeid ning jälgib nende tööd ja korrasolekut; rikete/puuduste ilmnmisel seiskab seadme ja tagab küllastajate ohutuse ning teavitab sündmusest koheselt vastavaid ametiisikuid. Teavitab vee kvaliteedi halvenemisest vastavaid isikuid, võttes arvesse kehtivaid regulatsioone ja nõudeid. Hindab aset leidnud sündmust, lähtudes basseini ja atraktsiooni tööpõhimõttest ja konstruktsioonidest. Viib läbi päästetöid ujulas, sh atraktsioonidel (veetorud, liumäed, basseinid jne), kasutades asjakohaseid päästevõtteid ja -varustust ning lähtudes ruumi ja sündmuse eripärast. Võtab õnnetuse puhul ohtlike ainetega kasutusele meetmed õnnetuse lokaliseerimiseks, tagades enda ja küllastajate ohutuse. Vajadusel korraldab küllastajate ohutu evakueerimise vastavalt evakueerimisjuhendile. Korraldab vahejuhtumitele reageerimise vastavalt olukorrale. Läbib abivahenditeta ujudes järjest 50 meetrit kuni kahe minutiga. 	
<p>Teadmised</p> <ol style="list-style-type: none"> Ujulakemikaalide spetsiifika; ohtlike ainete märgistus, ohukaardid. 	
B.3.8 Veest päästmine avavees	EKR tase 4
<p>Tegevusnäitajad</p> <ol style="list-style-type: none"> Kontrollib päästepaadi korrasolekut, selle varustuse kompleksust ning operatiivvalmisolekut vastavalt nõuetele. Vajadusel hooldab varustust ja tehnikat. Patrullib päästepaadiga valvealal, järgides paadi kasutamise eeskirju ja veeohutusnõudeid. Patrullides jälgib olukorda valvataval veealal eesmärgiga tagada valvataval veealal viibijate ohutus. Abistab kannatanut vastavalt olukorrale vette sisenedes või vette sisenemata ning selleks ettenähtud päästevahenditega, kasutades sobilikku päästmistehnikat vastavalt varustusele, olukorrale ning tingimustele. Transpordib kannatanu kaldale, arvestades kannatanu seisundit. Kogub ja analüüsib kadunud isiku otsimiseks vajalikku infot ning vastavalt järeldustele otsustab edasise tegevuse. Korraldab kadunud inimese/inimeste otsinguid maismaal kas üksinda või meeskonnas, arvestades saadud informatsiooni ning valides sellest lähtuvalt sobiva otsingutaktika ja vahendid. Teeb kadunud inimeste otsimisel koostööd operatiivteenistustega. Võimalusel kaasab teisi kodanikke. Korraldab kadunud inimese/inimeste otsinguid vees kas üksinda või meeskonnas, arvestades saadud informatsiooni ning valides sellest ja ilmastikuoludest lähtuvalt sobiva otsingutaktika ja vahendid. Teeb kadunud inimeste otsimisel koostööd operatiivteenistustega. Läbib abivahenditeta ujudes järjest 300 meetrit kuni 6 minutiga. 	
<p>Teadmised</p> <ol style="list-style-type: none"> Ohutustehnika; enesepäästevõtted; otsingumeetodid. 	

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.3.9 Vanemvetelpäästja, tase 4 kutset läbiv kompetents	EKR tase 4
<p>Tegevusnäitajad</p> <ol style="list-style-type: none"> Järgib tööohutusnõudeid, elektriõhutusnõudeid, tuleohutusnõudeid, päästevahendite ohutusnõudeid jm seadusest tulenevaid kutsealaga seotud nõudeid. Kasutab asjakohast ujumisstiili olenevalt eesmärgist ja olukorrast. Kasutab erinevaid sukeldumisstiile olenevalt veekogust, sügavusest, eesmärgist jms. Kasutab sukeldumisel olenevalt veekogu sügavusest ja sukeldumise eesmärgist vajalikku varustust. Dokumenteerib teenistusala tegevuse vastavalt kehtestatud korrale. 	

6. Kannab vormirietust ja järgib kehtestatud vormi kandmise korda.
7. Viib vajadusel läbi evakuatsiooni tulekahju ja muu ohu korral ning suunab inimesed ohutusse kohta oma tööpiirkonnas vastavalt vajadusele ja kehtestatud korrale.
8. Selgitab välja tööks vajalikud vahendid, seab valmis töökoha ning komplekteerib tööks vajalikud seadmed, vahendid, materjalid jm.
9. Korraldab tööajaarvestust, omab ülevaadet töötajate ületundidest, puudumistest ja haiguspäevadest ning koostab puhkuste ajakava.
10. Jaotab töö tegemiseks vajaliku aja töötajate vahel, arvestades neile ettenähtud töökoormust ja tagades piisava aja puhkamiseks.

C-osa **ÜLDTEAVE JA LISAD**

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	26-02042024-1.6/1k
2. Kutsestandardi koostajad	Andre Lilleleht, Eesti Turvaettevõtete Liit Henry Seemel, G4S Eesti AS Gert Teder, Eesti Vetelpääste Selts Raimo Kirejev, Viking Security AS Ahti Kuusk, Forus Security AS Jaan Ratnik, Eesti Spaaliit Mari Tikan, Siseministeerium
3. Kutsestandardi kinnitaja	Vara- ja Isikukaitse Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	30
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	02.04.2024
6. Kutsestandard kehtib kuni	01.04.2029
7. Kutsestandardi versiooni number	1
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	5419 Turvatöötajad, mujal liigitamata
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	4
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Senior Lifeguard EstQF Level 4
Soome keeles	Päivystäjä Uinnivalvoja/rantapelastaja
Vene keeles	Старший спасатель на воде
C.3 Lisad	
Lisa 1 Keelte oskustasemete kirjeldused	
Lisa 2 Digipädevuste enesehindamiskaala	